

286027
м. Вінниця 27
пр. Л. Комсомола 69
кв. 38
Лискова Н.К.

[С. 1]

Здоровствуйте шановний незнайомий

Володимир Антонович!

Прочитала в газеті замітку про створення книги-меморіалу.
Рішила написати про суворе минуле, нелегка пам'ять про нашу Україну
Сьогодні ця історія перед судом.
Це страшна трагедія сталінщини
Багато загинуло людей в той страшний 33 рік.

Багато в цьому винуваними були сільські керівники, вони забирали до останнього зерна, хоч Сталін давав укази на великі поставки хлібозаготівлі, але можна було трохи залишати і тому залишились напризволяще. В куркулів по кілька разів забирали, дали йому здати стільки то хліба він виконав і оп'ять припесали

[С.] 2

квитанцію і знов давай, а потім ще ходили по хатах шукали, але які то були «куркулі», як в нього було пара коней, корова, 4-5 га землі й поганенька хата, найманої сили він не мав, а сам робив день і ніч. В мого батька було 4 га землі і 6 душ сім'ї, і його мало не зробили куркульом, а наш сусід мав 5 га землі і 3 душі сім'ї то він був бідняк, бо він був секретар сільради. Страшно подумати про той 33 рік. В нашому селі Липовецького району мало було хатів в яких ніхто не помер. Мій рідний дядько мав 8 душ сім'ї із них залишилось тільки 2 душі, а то всі померли. Коли помер маленький хлопчик то дядько взяв його в ряднину и

[С.] 3

Поніс на цвинтар, а ноженята виднілись з ряднинки.

В нашій сім'ї залишився всі жінкі. Я ходила в школу то нам давали сніданки. Одного дня ми діти тільки пішли в шкільний садок і там лежала дитяча голова 6-7 років. Людей які померали, то під'їждала підвода попід хати й так забирали й вивозили на цвинтар й скидали в одну яму, й так було через 2-3 дні.

Моя тітка вижила, але в неї були ноги як колоди що страшно було дивитись, а потім з них текла якась жідкість.

Люди хто ще міг ходити то йшли весною в радгосп викидати буряки (висадки) з кагатів й так

[С.] 4

цілий день їли ті висадки і від них дуже пекло в роті.

Перед жнивими коли вже жито достигало то ми йшли рвали колоски облускували й їли ті зернята. Одна дитина пішла на сусідську грядку й рвала цибулю, а підійшов хлопець з того огорода і взяв підняв ту дівчинку й кинув, то вона вже не встала. Їли люди все що попадало й дохлих коней, собак[,] акацію, коли вона цвіла.

Ходили весною на роботу в радгосп то там давали кукурудзяний куліш. Варили їсти, на відровий горщик води кидали 1-2 ложки житньої муки і то була така ріденька шліхта й так нахлепчися тої шліхти що аж бовталась

[С.] 5

в животі.

З осені оті кабаки на одній воді і таке їли, а пізніше й кабаків вже не було.

Весною коли хто копав огород то викопували картоплю, яке да залишалась и вона вже була морожена то її збирали и пекли «вкусні» бліни.

Мої батьки взимку, ще мали 15-20 кг жита то голова сільради прийшов і те забрав.

Наша сусідка мала пару кг пшона то він теж прийшов і забрав, а вона плакала, просила нема дітям чого зварити то він не подивився на її сльози.

Ми всі залишились живими, дякуючи братові, він вчився в Москві та інколи прислав посылку.

[С. 6]

Весною я написала йому письмо в якому писала, що в селі дуже помирають люди з голоду то те письмо зразу попало в НКВД і його визвали й запитали хто писав, він сказав, що сестра, а скільки їй років. 14 він сказав (ребенок зказали вони, а щоб було більше то було б ворог народу. В селі померло багато людей з голоду десь так до 1000 ч. Я колись читала в газеті чи журналі, як з Києва поїхав один в Москву до Сталіна і сказав йому що на Україні великий голод, що люди помирають, а Сталін йому сказав, що ти піди про цю брехню напиши в газеті.

Хоч Сталін про це знав, але всьо спеціально

[С. 7]

було зроблено, ця голодовка була (штучна) просто страшне вредітільство. Зараз страшно дивитись на те, що хліб валяється по мусорках і є люди, які ще чимось невдоволені їм немає м'яса, а мені хто таке говорить, що нема м'яса, то я їх питаю, а коли ви їли м'ясо в своїх батькі і їм кажу, що тільки на різдво і на пасху, й не більше, а тепер кожного дня маємо м'ясо і ковбаси.

Мені все говорив батько, що я говорила так йому: «От щоб я йду а коло Заяця лежить буханка хліба, я хап та й додому!» (Заєць наш сусід)

Нема ні в одній країні такого дешевого хліба як у нас.

[С. 8]

Хто викидає хліб на мусор то вони не знають йому ціни. Багато ще можна писати, але сльози заливають очі, так жалко тих людей, які померли теж хотіли жити.

12/XII-1988

Н. Ліскова

З повагою до Вас Володимире Антоновичу

Ви письменник й напишете посвойому